

بررسی تطبیقی منافع کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی از روابط تنش‌زای ایالات متحده آمریکا در قبال ایران

سیده سارا مظفری

کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل - علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

چکیده

پیروزی انقلاب اسلامی فصل جدیدی در مناسبات ایران و ایالات متحده آمریکا گشود. باتوجه به وجود حس بی‌اعتمادی جمعی نسبت به آمریکا که طی دو سده حضور جهانی خود و نیز تنها در نیمه دوم قرن بیستم طراح و رهبر بیش از صد کودتای جهانی در راستای براندازی حکومت‌ها بوده، نخست‌وزیر دولت موقت انقلاب با نگاه واقع‌گرایانه به مسائل بین‌المللی، سعی نمود با حفظ منش انتقادی رابطه کشور را با آمریکا حفظ نماید، اما در پی تشنجات جهانی آمریکا و به‌دنبال آن حرکت انتقام‌جویانه و حمله نیروهای وابسته به چریک‌های فدایی خلق، به سفارت ایالات متحده مناسبات دو کشور قطع شد؛ که البته نتیجه مستقیم شکست آمریکا در جلوگیری از پیروزی انقلاب، با فرستادن ژنرال هایزر به ایران در دی ماه ۱۳۵۷ و ناامیدی‌اش از تقویت جایگاه رژیم صهیونیستی - به‌عنوان قوی‌ترین هم‌پیمان‌ش - در ایران - با قطع فروش نفت به اسرائیل و گشایش سفارت فلسطین در ایران - بود. در این بین طی ۳۳ سال قطع رابطه میان دو کشور، آمریکا با تهدید دانستن ایران - که مشغول ساخت موشک‌های بالستیک زمین‌به‌زمین و موشک‌های پیشرفته ضد هوایی و ضد دریایی و ماهواره‌ای و ده‌ها ابزار نظامی گونه‌گون بود - درصدد مجازات جمهوری اسلامی برآمد؛ که تصویب تحریم‌های ظالمانه اقتصادی در این راستا است. در این بین همسایگان جنوبی ایران با استفاده از فرصت پیش آمده و بر مبنای اصول رئالیسم - که برگرفته از نزدیکی منافع و قدرت می‌باشد - علاوه بر بهبود مناسبات خود با آمریکا - در بهبود تحریم‌های ایران - با دستیابی به تکنولوژی‌های روز خصوصا در حوزه استحصال منابع زیرزمینی به رشد فراوان اقتصادی دست یافتند. طی سه دهه گذشته همواره عوامل متعدد داخلی و خارجی در افزایش روند خصومت دو کشور موثر بوده‌اند. حرکت ایران به سمت خودکفایی و کسب قدرت نظامی، حمایت از گروه‌های اسلامی، شکست آمریکا در حفظ نظام آپارتاید در آفریقای جنوبی و حمایت ایران از نهضت آزادی‌بخش ماندلا و غیره، موجبات بی‌اعتمادی بیشتر دو کشور را پدید آورد؛ که در این بین توطئه نظامی آمریکا در طیس با اجرای پنتاگون، تلاش آمریکا در طراحی کودتای نوژه، حمایت آمریکا از تجاوز ۸ ساله ارتش بعثی عراق و تحریم تسلیحاتی ایران با عنوان «عملیات انسداد» با اجرای ریچارد مورفی وزیر خارجه آمریکا، هدف قرار دادن هواپیمای ایرباس در سال ۱۳۶۷، ایجاد تنش آمریکا بین حامیان بنی‌صدر و شهید بهشتی، تلاش آمریکا برای تجزیه ایران در دهه دوم انقلاب با طراحی طرح خاورمیانه بزرگ، حمایت آمریکا از فتنه‌های داخل

ایران و غیره، تاثیر به‌سزایی در به‌کارگیری گفتمان نفی مذاکره با آمریکا را پدید آورد. پژوهش حاضر حول محور بررسی تطبیقی منافع کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی از روابط تنش‌زای آمریکا در قبال ایران، برمبنای نقش و جایگاه منافع ملی و قدرت، براساس اصل رئالیسم و با تکیه بر نظریه گفتمان و برمبنای اندیشه‌های ارنستو لاکلا و همسرش شنتال موفه و بررسی نقش زبان در گفتمان سیاسی نزد نخبگان شکل گرفت. حاصل پژوهش نشان می‌دهد که با اتخاذ سیاستی در راستای تنش‌زدایی -با تکیه بر منافع ملی و قدرت و امکانات داخلی- می‌توان علاوه بر حفظ استقلال و شأن و جایگاه بین‌المللی، جهت رفاه و آبادانی کشور و بهبود مناسبات با سایر ملل قدم برداشت.

واژه‌های کلیدی: منافع کشور، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، روابط تنش‌زای آمریکا.

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۶، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۹، صفحات ۲۰-۳۹